

HET KONTAKT VAN M.M. SCHEPMAN MET J.C. MELVILL EN J.R. LE B. TOMLIN

door

A.N. van der Bijl ¹

In een eerder artikel (Van der Bijl, 1994) werd het contact tussen M.M. Schepman en E.A. Smith behandeld, maar Smith was niet de enige in Groot Britannië met wie Schepman contact onderhield. In deze publicatie zal het contact, dat hij onderhield met J.C. Melvill en J.R. le B. Tomlin besproken worden.

James Cosmo Melvill (1845-1929)

Melvill was de eigenaar van een belangrijke en omvangrijke collectie mollusken. Op 8-jarige leeftijd was hij begonnen met het verzamelen van schelpen en sindsdien had hij voornamelijk door ruil en aankoop zijn verzameling tot ongekennde grootte uit weten te breiden. Hij was lid van verschillende zoölogische verenigingen en hield zich intensief bezig met het schrijven van artikelen betreffende malacologie (Trew, 1987: 7-9). Verder geeft Trew (1987) onder meer nog een volledige bibliografie van Melvills malacologische publicaties en een overzicht van de door hem nieuw beschreven malacologische taxa.

Evenals bij Smith ontstond het contact tussen Schepman en Melvill waarschijnlijk toen Schepman zich bezig ging houden met de malacologische collectie van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie (RMNH) te Leiden. Rond 1891 werkte Melvill aan een artikel over het geslacht *Latirus*. Schepman, die daar waarschijnlijk wel van op de hoogte was, zond Melvill daarom een nog onbeschreven soort van dit genus uit de collectie van het RMNH. De nieuwe soort, die door dr. Carolus [Carl] T. Epp op Curaçao was verzameld en vervolgens aan het RMNH was geschonken, werd naar zijn verzamelaar vernoemd: *Latirus eppi*. Melvill nam de beschrijving van de soort niet alleen op in het bovengenoemde artikel, maar liet hem ook in de *Notes from the Leyden Museum* afdrukken. In de literatuurlijst is de volgorde die Trew (1987: 13-14) hanteert aangehouden. Het betreft hier evenwel een geval waarin het van belang is om de juiste volgorde van publicatie te achterhalen.

In het artikel over het genus *Latirus*, wordt Schepman bij de beschrijving van *Latirus eppi* als mede-auteur genoemd ("In fact, Mr. Schepmann [sic] unites with me in joint authorship.") (Melvill, 1891: 394). In hetzelfde artikel (: 401) wordt Schepman genoemd in een lijst met auteurs van recente soorten en variëteiten van de genera *Latirus* en *Peristernia*. Slechts op grond van *Latirus eppi* kan Schepman in deze lijst zijn opgenomen, want pas 20 jaar later beschreef hij zowel een volgende nieuwe *Latirus* (1911: 295) als een eerste nieuwe *Peristernia* (1911: 297). In het artikel in de *Notes from the Leyden Museum* wordt Schepman echter niet genoemd als mede-auteur. De datum van publicatie zal dus bepalen of er sprake dient te zijn van "Melvill & Schepman, in Melvill, 1891" of van "Melvill, 1891". Het eerstgenoemde artikel kan vooralsnog niet nader gedateerd worden dan 1891, zodat 31 december 1891 als peilda-

¹ Zoölogisch Museum Amsterdam

tum aangehouden zou dienen te worden. Het artikel werd echter voor die tijd reeds besproken (Anoniem, 1891) in *The Conchologist* (24 december 1891), zodat deze datum aangehouden dient te worden. Het tweede dateert van augustus 1891, zodat hier 31 augustus 1891 als publicatiedatum geldt. Op grond hiervan dient er voor "Melvill, 1891" te worden gekozen. Trew (1987: 52) kiest hier, in tegenstelling tot wat op basis van haar bibliografie verwacht zou mogen worden, ook voor. Lyons (1991: 177) houdt het op "Melvill & Schepman" als auteurs. In Horst & Schepman (1894-1908: 92) werd om verklaarbare redenen de volgorde der auteurs gewijzigd in "Schepman et Melvill".

Evenals bij Smith kwam het contact tot een hoogtepunt, toen Schepman op verzoek van prof. Max W.C. Weber, leider van de Siboga-expeditie (1899-1900), een groot deel van de gastropoden, die gedurende deze expeditie waren verzameld ging bewerken. Op 23 maart 1902 schreef Schepman een brief aan Weber, waarin hij te kennen gaf dat hij bij zijn bewerking van het Siboga-materiaal in sommige gevallen vergelijking met type-materiaal wenselijk achtte. Hij liet weten hiervoor het liefst Smith van het British Museum te benaderen. Maar "Mocht ik een weigering ontvangen dan zou ik mij op dezelfde wijze tot den hr. Melvill kunnen wenden, die zich ook speciaal met de studie der zeemollusken van aangrenzende zeeën heeft bezig gehouden.", stelde Schepman verder. Hij doelde hier waarschijnlijk op Melvill's publicaties over de mollusken van de Perzische Golf, de Golf van Oman en de Arabische Zee, waarin uiteindelijk bijna 600 nieuwe taxa werden beschreven. In 1911 beschreef Schepman *Nassa* (*Alectryon*, *Aciculina* ?) *ovoidea*, die door Cernohorsky (1984: 156) tot junior synoniem verklaard werd van de 10 jaar eerder door Melvill & Standen uit het bovengenoemde gebied beschreven soort *Nassa* (*Alectryon*) *idyllia* (= *Nassa* (*Zeuxis*) *idyllius* (Melvill & Standen, 1901), vide Cernohorsky, 1984: 156). Uiteindelijk verkreeg Schepman van zowel Smith als Melvill medewerking, maar die was wel verschillend van aard. Smith beheerde de molluskencollectie van het British Museum (*Natural History*) en had waarschijnlijk niet de mogelijkheid materiaal uit te lenen, laat staan kado te doen. Als particulier verzamelaar had Melvill die gelegenheid wel. Ter ondersteuning van Schepman paste hij deze mogelijkheid regelmatig toe. In Schepmans publicaties betreffende de Siboga-expeditie wordt Melvill minder vaak genoemd dan Smith. Zijn hulp spitste zich voornamelijk toe op een aantal specialismen en soorten, waarvan hij (mede-) auteur was. Uit dankbaarheid vernoemde Schepman zes nieuwe soorten naar Melvill, waarvan een aantal duidelijk nader te verklaren is.

Bij de bewerking van het genus *Latirus* wendde Schepman zich, zoals hij al eens eerder had gedaan (*Latirus eppi*), met succes tot Melvill, hetgeen resulteerde in de nieuwe soort *Latirus melvilli* Schepman, 1911.

Van een onbekende soort, waarvan Schepman eigenlijk veronderstelde, dat deze niet tot het genus *Argyropeza* behoorde, stelde Melvill vast, dat dit echter waarschijnlijk wel het geval was. De nieuwe soort werd door Schepman naar Melvill vernoemd (*Argyropeza melvilli* Schepman, 1909), aangezien deze in 1901 samen met Standen het genus *Argyropeza* had beschreven. In 1912 beschreef Melvill op zijn beurt een nieuwe *Argyropeza*-soort, die hij naar Schepman ver-

noemde, *Argyropeza schepmaniana*. Houbbrick (1980: 17 & 26) handhaaft deze soort in het genus *Argyropeza*, terwijl hij de eerstgenoemde soort bij het genus *Abyssochrysos* indeelt.

Bij Schepmans bestudering van het materiaal van het genus *Seguenzia* stelde Melvill al zijn exemplaren van dit geslacht voor vergelijking ter beschikking. Uit dank vernoemde Schepman een nieuwe soort naar hem: *Seguenzia melvilli* (= *Carenzia melvilli* (Schepman, 1909), vide Marshall, 1991: 83).

De bewerking van de *Gymnoglossa* bezorgde Schepman de nodige problemen, zoals te lezen valt in het voorwoord, dat hij bij dit deel schreef. Vooral Melvill wordt nadrukkelijk bedankt voor zijn hulp (1909: 233), zodat het niet verbazingwekkend is, dat Schepman één van de nieuwe soorten, die hij in dit deel beschreef, naar Melvill vernoemde, *Eulima melvilli* Schepman, 1909.

De resterende twee soorten, die naar Melvill werden vernoemd zijn *Scala* (*Clathrus*) *melvilli* Schepman, 1909 (= *Clathroscala melvilli* (Schepman, 1909), vide Wagner & Abbott, 1978: 08-210)) en *Surcula melvilli* Schepman, 1913 (= *Comitas melvilli* (Schepman, 1913), vide Powell, 1966: 29; 1969: 269).

In tegenstelling tot Smith, vernoemde Melvill wel twee nieuwe soorten naar Schepman. De eerste, *Argyropeza schepmaniana*, is reeds genoemd, de tweede was *Epitonium schepmani* Melvill, 1910.

De correspondentie tussen Schepman en Melvill moet van enige omvang zijn geweest, maar er is, voor zover bekend, niets van bewaard gebleven. In 1919 deed Melvill zijn gehele collectie over aan zijn protégé Tomlin, onder de voorwaarde, dat de verzameling de naam "Melvill-Tomlin-collectie" zou krijgen en na de dood van Tomlin zou worden ondergebracht in een instituut (Trew, 1987: 9).

John Read le Brockton Tomlin (1864-1954)

Veel gegevens in de onderstaande tekst over Tomlin zijn afkomstig uit Trew (1990). In die publikatie wordt ondermeer een volledige bibliografie en een volledige lijst van door Tomlin geïntroduceerde nieuwe molluskennamen gegeven.

Tomlin toonde reeds op jeugdige leeftijd interesse in de natuur. Hij had hierbij niet alleen belangstelling voor mollusken maar ook voor insecten. Na zijn opleiding was hij werkzaam in het onderwijs. In 1893 was hij betrokken bij de oprichting van de Malacological Society of London. In 1902 kwam Tomlin door onbekende omstandigheden in een financiële situatie, die hem in de gelegenheid stelde om zich full time met malacologie te gaan bezighouden. In deze periode ontstond een nauwere betrokkenheid bij het British Museum (Natural History). Zijn malacologische interesse breidde zich uit van nationaal naar internationaal. In 1910 resulteerde dat in een artikel over de mollusken van Lifu, zijn eerste malacologische artikel, dat niet over Britse mollusken handelde. In deze periode ontstond waarschijnlijk ook via Smith en/of Melvill het contact met Schepman. Deze was inmiddels al flink gevorderd met het bewerken van het materiaal van de Siboga-expeditie, zodat Tomlin alleen aan de totstandkoming van deel 5 (*Toxoglossa*) nog een bijdrage kon leveren, ondermeer door Schepman van exemplaren te voorzien van *Lienardia aliciae* Melvill & Standen, 1895 van Lifu (Schepman, 1913: 436).

Tomlin hield zich veelvuldig bezig met nomenclatuur en de prioriteit van namen. Zijn omvangrijke malacologische bibliotheek stelde hem bij uitstek daartoe in de gelegenheid. Een aanzienlijk deel van door hem geïntroduceerde nieuwe namen zijn derhalve "nomina nova". Zo introduceerde hij in 1916 *Marginella schepmani* als nomen novum voor *Marginella abyssicola* Schepman, 1911 (non *Gibberula abyssicola* Locard, 1897). Tomlin stelde dat "*Gibberula* is, in my opinion, a division of very slight importance, and certainly not of generic value". Hij ontkende derhalve de geldigheid van het genus *Gibberula* en plaatste de vele honderden *Marginellidae*-soorten in het genus *Marginella* (Tomlin, 1917). Hierdoor werd *Marginella abyssicola* Schepman, 1911 een secundair junior homoniem van *Marginella abyssicola* (Locard, 1897).

De laatste decennia is de systematiek van deze familie herzien (Coomans, 1976) en in een aantal (sub-)genera verdeeld. Gezien het feit dat *Marginella abyssicola* Schepman, 1911 geen primair junior homoniem is van *Gibberula abyssicola* Locard, 1897, en omdat beide taxa ook volgens de moderne inzichten niet in hetzelfde genus worden geplaatst, is *Marginella schepmani* Tomlin, 1916 als nomen novum feitelijk overbodig. Volgens artikel 59b van de International Code of Zoological Nomenclature (1985) - A junior secondary homonym replaced before 1961 is permanently invalid - dient echter de naam *Marginella schepmani* te worden gehandhaafd. De vermelding door Wagner & Abbott (1978: 22-001) is zodoende terecht. Schepman vernoemde geen (nieuwe) soort naar Tomlin.

In 1919 kwam Tomlin in het bezit van de zeer omvangrijke verzameling van Melvill. Hij voegde aan deze collectie, ondanks de vrij beperkte beschikbaarheid van materiaal in de jaren '20 en '30, nog het nodige toe. Zijn grootste interesse betrof echter de nomenclatuur en de geschiedenis van de malacologie. De opbouw van een omvangrijke collectie malacologische literatuur ligt in dit verband voor de hand. Tomlin schijnt vooral tussen 1920 en 1940 intensief bezig te zijn geweest met de uitbreiding van zijn bibliotheek. Op donderdag 10 juni 1920 werd te Utrecht de collectie malacologische literatuur van Schepman, die in 1919 was overleden, geveild. Tomlin kocht bij deze gelegenheid (ondermeer?) voor vijf shilling het werk *Series Conchyliologiques, comprenant l'enumeration de Mollusques terrestres et fluviatiles recueillis pendant le cours de differents voyages, ainsi que la description de plusieurs especes nouvelles*, dat in de jaren 1858-1875 door P.M.A. Morelet was gepubliceerd (Anoniem, 1920: 20, nr. 515; Trew, 1990: 19-20). Naast boeken verzamelde Tomlin ook brieven van malacologen. Een groot deel daarvan bestond uit brieven, die aan Tomlin zelf waren gericht, maar hij kocht ook brieven. Vóór zijn dood zorgde Tomlin er voor, dat de Melvill-Tomlin-collectie werd overgebracht naar het National Museum of Wales te Cardiff. Tijdens een bezoek aan Groot Britannië in februari 1993 verrichtte R.G. Moolenbeek desgevraagd enige naspeuringen in dit museum naar brieven van Schepman aan Melvill en/of Tomlin. Het resultaat was pover en bovendien enigszins eigenaardig. Er werd één briefkaart en één brief gevonden.

De briefkaart, daterend van 8 oktober 1902, is gericht aan Smith, die op zijn beurt de kaart wellicht heeft doorgegeven aan Tomlin, omdat hij niet aan het verzoek, dat Schepman op de kaart aangaf, tegemoet kon komen (Van der Bijl, 1994).

De brief van 8 juli 1882 is geschreven in het Frans en gericht aan een niet nader genoemde verzamelaar. De brief is later voorzien van de aantekeningen '25' en 'Schepman'. Het nummer 25 is te koppelen aan een lijst door R. del Prete uit Viareggio, Italië, aan Tomlin verkochte brieven (Trew, 1990: 21 & 95). De brief van Schepman aan Del Prete vormt het antwoord op een brief die Schepman van Del Prete ontving. Het begin van Schepman's abonnement op het *Journal de Conchyliologie* in 1881 (Anoniem, 1881: 367) vormde wellicht de aanleiding voor Del Prete om contact met Schepman te zoeken. In de brief liet Schepman weten dat hij interesse had in het voorstel van Del Prete om te ruilen. Hij meldde dat op de lijst van beschikbaar materiaal die Del Prete hem had toegestuurd, duidelijk was aangegeven, welke soorten hij graag zou ontvangen en dat hij ook een lijst zoetwaterslakken die voor ruil beschikbaar waren, had bijgesloten. Vervolgens heeft er (eenmalig?) een ruil plaatsgevonden tussen Schepman en Del Prete, aangezien volgens Moolenbeek (mond. med.) materiaal van Del Prete aanwezig is in de collectie Schepman in de molluskencollectie van het Zoölogisch Museum Amsterdam. De collectie Schepman bevat eveneens materiaal van zowel Melvill als Tomlin. De brieven van Schepman aan Weber zijn te vinden in de bibliotheek van de afdeling Malacologie van het Zoölogisch Museum te Amsterdam.

Dankwoord

Dank gaat uit naar A. Trew (National Museum of Wales, Cardiff), dr. H.E. Coomans & R.G. Moolenbeek (Zoölogisch Museum Amsterdam) en R. Vroom (Nationaal Natuurhistorisch Museum, Leiden).

Summary

The Dutch malacologist M.M. Schepman corresponded with J.C. Melvill and J.R. le B. Tomlin in Great Britain. Melvill assisted Schepman with work on the collection of the Rijksmuseum van Natuurlijke Historie in Leiden, resulting in the description of *Latirus eppi*. In one of two articles on the matter, Melvill named Schepman as co-author (*Latirus eppi* Melvill & Schepman, in Melvill, 1891), in the other he didn't (*Latirus eppi* Melvill, 1891). As the second article is earlier dated, the correct name is *Latirus eppi* Melvill, 1891. Melvill also assisted Schepman with his work on mollusks of the Siboga Expedition. In return for his support Schepman named six species after Melvill: *Latirus melvilli*, *Eulima melvilli*, *Argyropeza melvilli*, *Seguenzia melvilli*, *Scala* (*Clathrus*) *melvilli* and *Surcula melvilli*. Melvill in return named two species after Schepman: *Argyropeza schepmaniana* and *Epitonium schepmani*. The contact with Tomlin probably also started with the Siboga-material. Tomlin, being a specialist in nomenclature, discovered that *Marginella abyssicola* Schepman, 1911 had to be renamed and introduced *Marginella schepmani* as nomen novum. In 1920 Tomlin bought malacological literature from Schepman at an auction. Today the combined Melvill-Tomlin Collection is in the National Museum of Wales, including a letter and a postcard written by Schepman. The postcard was addressed to Smith, who probably handed the card over to Tomlin. The letter was written to Del Prete, from whom Tomlin bought some letters, which Del Prete had received from several colleagues all over the world. No letters from Schepman to Melvill and/or Tomlin could be traced.

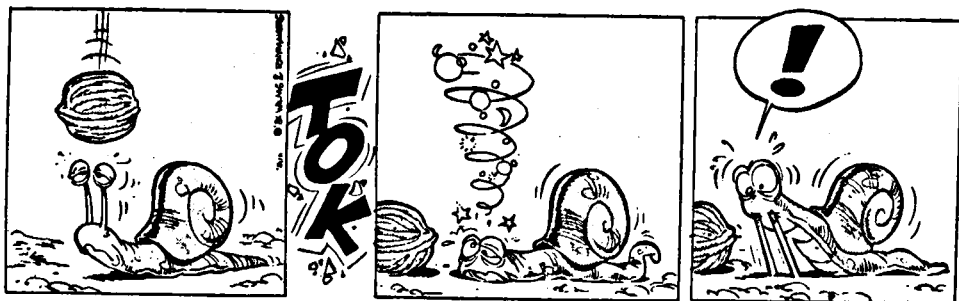
Literatuur

- Anoniem, 1881. Liste des nouveaux abonnés. - *Journal de Conchyliologie*, 29: 367.
- Anoniem, 1891. Review. - *The Conchologist*, 1 (4): 73-74.
- Anoniem, 1920. *Catalogus eener fraaie verzameling boeken.. pracht-verzameling schelpen..... afkomstig van..... M.M. Schepman conchylioloog te Bosch en Duin..... Firma A.J. van Huffel Utrecht* - Trans 13. 1920: 1-31. Utrecht.
- Bijl, A.N. van der, 1994. De correspondentie tussen M.M. Schepman (1847-1919) en E.A. Smith (1847-1916). - *Correspondentieblad van de Nederlandse Malacologische Vereniging*, 280: 133-139.
- Cernohorsky, W.O., 1984. Systematics of the family Nassariidae (Mollusca: Gastropoda). - *Bulletin of the Auckland Institute and Museum*, 14: 1-356, pl. 1-51, fig. 1-173.
- Coomans, H.E., 1976. Historie en systematiek van de Marginellidae (Gastropoda). In: *Malacologische opstellen, uitgegeven ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van "De Kreukel"*, 7-18.
- Horst, R. & M.M. Schepman, 1894-1908. *Muséum d'histoire naturelle des Pays-Bas. Tome XIII. Catalogue systématique des mollusques (gastropodes prosobranches et polyplacophores)*: 1-572. Leiden.
- Houbrick, R.S., 1980. Review of the Deep-Sea Genus *Argyropeza* (Gastropoda: Prosobranchia: Cerithiidae). - *Smithsonian contributions to zoology*, 321: 1-30, fig. 1-12.
- Lyons, W.G., 1991. Post-Miocene species of *Latirus* Montfort, 1810 (Mollusca: Fascioliidae) of southern Florida, with a review of regional marine biostratigraphy. - *Biological sciences*, 35 (3): 131-208.
- Marshall, B.A., 1991. Mollusca Gastropoda: Seguenziidae from New Caledonia and the Loyalty Islands. - *Résultats des Campagnes Musorstom. Volume 7*, in: *Mémoires du Muséum national d'Histoire naturelle*, 150: 41-109, figs 1-287.
- Melville, J.C., 1891. An historical account of the genus *Latirus* (Montfort) and its dependencies with descriptions of eleven new species, and a catalogue of *Latirus* and *Peristernia*. - *Memoirs and Proceedings of the Manchester Literary and Philosophical Society*, 4 (4): 365-411, pl. 2.
- Melville, J.C., 1891. A new species of *Latirus*. - *Notes from the Leyden Museum*, 13: 158.
- Melville, J.C., 1910. Description of twenty-nine species of marine mollusca from the Persian Gulf, Gulf of Oman and North Arabian Sea, mostly collected by Mr. W.F. Townsend of the Indo-European Telegraph Service. - *Annals and Magazine of Natural History*, 8 (6): 1-17, pl. 1-2.
- Melville, J.C., 1912. Descriptions of thirty-three new species of Gastropoda from the Persian Gulf, Gulf of Oman and North Arabian Sea. - *Proceedings of the Malacological Society of London*, 10: 240-254, pl. 11-12.
- Powell, A.W.B., 1969. The family Turridae in the Indo-Pacific. Part 2. The Subfamily Turriculinae. - *Indo-Pacific Mollusca*, 2 (10): 207-415, pl. 188-324.
- Schepman, M.M., 1909. The Prosobranchia of the Siboga expedition. Part II. Taenioglossa and Ptenoglossa. - *Siboga-Expeditie*, 49-1b: 109-231, pl. 10-16.
- Schepman, M.M., 1909. The Prosobranchia of the Siboga expedition. Part III. Gymnoglossa. - *Siboga-Expeditie*, 49-1c: 233-245, pl. 17.

- Schepman, M.M., 1911. The Prosobranchia of the Siboga expedition. Part IV. Rachiglossa. - *Siboga-Expeditie*, 49-1d: 247-363, pl. 18-24.
- Schepman, M.M., 1913. The Prosobranchia of the Siboga expedition. Part V Toxoglossa. - *Siboga-Expeditie*, 49-1e: 365-452. pl 25-30.
- Tomlin, J.R. le B., 1916. Note on the *Erato guttula* of Sowerby and on *Marginella schepmani*, n.n. for *M. abyssicola*, Schepman. - *Proceedings of the Malacological Society of London*, 12 (2&3): 64.
- Tomlin, J.R. le B., 1917. Presidential address. A systematic list of the Marginellidae. - *Proceedings of the Malacological Society of London*, 12 (5): 242-306.
- Trew, A., 1987. *James Cosmo Melvill's New Molluscan Names*: 1-84. Cardiff.
- Trew, A., 1990. *John R. le B. Tomlin's New Molluscan Names*: 1-101. Cardiff.
- Wagner, R.J.L. & R.T. Abbott, 1978. *Standard catalog of shells*: Greenville (VS), 3e ed.

(Beestenboel; Helderse Courant, 4-12-1989)

(Boes; Haarlems Dagblad 7-1-1987)